Brain International School
Vikas Puri, New Delhi

अभ्यास पत्र – 1

विषय : संस्कृत **कक्षा - 9** **अप्रैल व मई 2026**

प्रश्न 1 अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

अयं संसारे सत्ये प्रतिष्ठितः। यतः यथा चिन्तनं भवति तथा तस्य कथनम् आचरणं च सत्यम् इति भवति। तस्मात् विपरीतं तत् असत्यं भवति। सत्यं नरस्य सामान्या प्रवृत्तिः। असत्यं तु असामान्या निन्द्या च प्रवृत्तिः। अस्य तु प्रमाणं बालाः सत्त्वगुणप्रधानाः मुग्धमुग्धाः ग्रामीणाः पर्वतीयश्च जनाः। बालः यद् यथा चिन्तयति पश्यति करोति च□ीत् तत् तथैव अपृष्टौ वा अन्यं प्रति कथयति। न तत्र असत्यं वदति।

I **एकपदेन उत्तरत**

i) सत्यं कस्य सामान्या प्रवृत्तिः□

ii) अयं संसारः कस्मिन् प्रतिष्ठितः□

II **पूर्णवाक्येन उत्तरत ।**

i) सत्यं किं भवति□

ii) बालः अन्यं प्रति किं कथयति□

III **भाषिक कार्यम्।**

i) अस्मिन् अनुच्छेदे 'अनृतम्' इति पदस्य अत्र किं पर्यायपदम्□

ii) 'कथयति' इति क्रियायाः कर्तृपदं अत्र अनुच्छेदे किम्□

iii) 'प्रशंस्याः'इति पदस्य किम् विलोमपदम् अत्र प्रयुक्तम्□

IV अस्य अनुच्छेदस्य कृते समुचितं शीर्षकं लिखत।

प्रश्न 2 रमेशस्य अनुजः अतुलः अम्बालानगरे छात्रावासे निवसति। रमेशेन समयस्य सदुपयोगाय अतुलाय लिखितम् इदं पत्रं मञ्जूषायां दत्तैः पदैः पूरयित्वा उत्तरपुस्तिकायां लिखत।

1 ___

दिनांकः ___

प्रिय अतुलः

2 ___ □

अत्र कुशलं तत्र **3** ___ । अतुल□मानवजीवनस्य प्रतिपलं **4** ___ अस्ति। विश्वे प्रकृतेः सम्पूर्णानि कार्याणि नियमितसमये **5** ___ । उचितसमये यदि वृष्टिः न भवेत् तदा सर्वं क्षेत्रं शुष्येत्। तथैव बाल्यकाले यदि छात्रः न पठति तदा असौ समस्तजीवने **6** ___ करोति। समयः तस्य एव जनस्य कार्येषु सहभागितां करोति यः **7** ___ सदुपयोगं करोति। गत काले शोकः **8** ___ । समयः कदापि कस्यचिदपि **9** ___ न करोति। अतः सदा समयस्य सदुपयोगः करणीयः।

भवतः **10** ___

रमेशः

निरर्थकः □अग्रजः □शुभाशीषः □दिल्लीनगरतः □महत्त्वपूर्णम् □समयस्य □पश्चातापम् □भवन्ति □प्रतीक्षाम् □अस्तु

प्रश्न 3 अधः प्रदत्तचित्रस्य वर्णनं मञ्जूषायाः सहायतया पञ्चसु वाक्येषु संस्कृतेन कु□त।

पर्वताः □सूर्योदयः □गृहे□जले□मत्स्यौ□
वृक्षौ □पुष्पाणि □तरतः □वातावरणं □रवि किरणाः

प्रश्न 4 मञ्जूषायाः सहायतया ‘अस्माकं विद्यालयः’ इति विषयम् अधिकृत्य संस्कृते पंच वाक्यानि रचयत।

छात्राः □विशालभवनं □योग्यम् □क्रीडाक्षेत्रे □परिश्रमेण □पठन्ति □प्रयोगशाला □पुस्तकालयः □उद्यानम् □पाठयन्ति □प्रातः □अष्टवादने □संस्कृतम् □प्रधानाचार्यः □उत्सवः □अपि □च

प्रश्न 5 अधोलिखित संवादं मञ्जूषायां प्रदत्तपदानां सहायतया पूरयत।

आगन्तुकः □बालकः□किं तव जनकः **1 _____** अस्ति□
बालकः □मान्य □जनकः औषधाय **2 _____** गतः।
आगन्तुकः □अहं तव **3 _____** मित्रं जगदीशचन्द्रः।
बालकः □नमस्ते□उपविशतु **4 _____** ।
आगन्तुकः □तव **5 _____** किम्□
बालकः □**6 _____** नाम पीयूषः।
आगन्तुकः □त्वं कस्यां **7 _____** पठसि□
बालकः □अहम् **8 _____** पठामि।
आगन्तुकः □स्वजनकाय एतत् **9 _____** यच्छ। अधुना अहम् गच्छामि।
बालकः □अहम् **10 _____** निवेदयिष्यामि।

भवान् □पुस्तकम् □जनकस्य □नाम □कक्षायाम् □आपणम् □गृहे □जनकाय □सप्तमी

प्रश्न 6 अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

1 ‘व्’वर्णस्य उच्चारणस्थानम् किम् अस्ति□
2 ‘विद्या’अस्मिन् पदे ओष्ठयः वर्णः कः□
3 ‘द्’ वर्णस्य उच्चारणस्थानं किम् अस्ति□
4 ‘स्’ वर्णस्य उच्चारणस्थानं किम्□